

Rasisms, diskriminācija etniskās piederības dēļ un sociālā atstumtība sportā

21. pants, kas iekļauts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas ([Charter of Fundamental Rights of the European Union](#)) nodaļā par vienlīdzību, aizliedz diskrimināciju vairāku iemeslu dēļ, tostarp, rases, ādas krāsas, etniskās un sociālās izcelsmes un piederības dēļ nacionālai minoritātei.

Politikas konteksts

Eiropas Savienības interešu centrā arvien vairāk izvirzās sports kā potenciāls cilvēku kopējo vērtību stiprināšanai. Tajā pašā laikā pēdējo desmit gadu laikā Eiropas līmenī ir ievērojami mainījusies situācija, kā uztver un izprot rasisma un diskriminācijas problēmu sportā, vismaz futbolā, kas arvien vairāk nosaka vajadzību pēc noteiktas rīcības. Sporta nozarē iesaistītie dalībnieki un ieinteresētās personas Eiropas un starptautiskajā līmenī apstiprina vajadzību izstrādāt aktīvāku pieeju, kas būtu vērsta pret rasismu un diskrimināciju sportā.

Jaunākajā ziņojumā, kas publicēts Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra ([EU Agency for Fundamental Rights \(FRA\)](#)), šie jautājumi ir izpētīti sīkāk.

Dalības paplašināšana sportā

Daudzos sporta veidos visā Eiropas Savienībā ir ļoti maz pārstāvētas minoritātes un migranti, jo īpaši sporta organizāciju vadošajos amatos. Būtiski maz pārstāvētas ir tieši sievietes un jauniešas, kas pieder pie etniskām minoritātēm vai kuras ir ar migrantu izcelsmi.

Dažās valstīs sociālā atstumtība un ģeogrāfiskā izolētība var radīt romu tautības un citu pārceļotāju ļoti zemu dalības rādītājus sportā. Arī sporta inventāra nepieejamība atsevišķos rajonos mazina dažu grupu dalības rādītājus.

Izpratnes stiprināšana un daudzveidības rādītāju uzlabošana

Sporta pārvaldes iestādēm, federācijām un klubiem jānodrošina mērķtiecīgākas izpratni veicinošas darbības, lai īstenotu sporta potenciālu. Šādas darbības varētu būt, piemēram, daudzveidības programmas, lai veicinātu migrantu un etnisko minoritāšu dalību sporta veidos, kā arī iniciatīvas šķēršļu likvidēšanai vadošu amatu iegūšanai sporta organizācijās.

Rasistisku incidentu monitorings sportā

Plašsaziņas līdzekļos bieži tiek ziņots par incidentiem starp sporta pasākumu skatītājiem. Piemēram, vīriešu futbolā tieši līdzjutēji ir galvenie incidentu izraisītāji.

Tomēr rasistiskie incidenti notiek arī starp spēlētājiem, īpaši amatieru sporta veidos.

Rasistiskos incidentos var būt iesaistīti arī tiesneši un klubu oficiālie pārstāvji. Turklāt vērā ņemams incidentu skaits attiecas uz jauniešu sporta veidiem.

Sistēmas rasistisko incidentu monitoringam sportā ir izveidotas tikai dažās ES dalībvalstīs. Dažas no tām ir vairāk izstrādātas par citām un reģistrē vairāk rasistisko incidentu; tomēr lielākā pieejamo datu daļa attiecas uz futbolu.

Efektīvs monitorings

Lai uzlabotu incidentu reģistrēšanu, valsts un vietējās pārvaldes iestādes, cieši sadarbojoties ar sporta federācijām, tiek aicinātas izstrādāt efektīvas metodes rasistisko incidentu un diskriminācijas monitoringam sportā, kā arī atvieglot individuālu sūdzību iesniegšanas procesu.

Stiprinot noteikumus un to izpildi attiecībā uz rasistiskiem incidentiem sportā

Eiropas un starptautisko sporta organizāciju statūtos un līdžigos dokumentos bieži vien ir pret rasismu vai pret diskrimināciju vērsti noteikumi. Tomēr tikai dažām no šīm organizācijām, izņemot starptautiskās futbola un kriketa organizācijas, ir skaidri noteiktas disciplinārās procedūras pret

rasistisku vai diskriminējošu uzvedību notikuma vietā.

Eiropas futbola asociāciju savienība ([Union of European Football Associations \(UEFA\)](#)) publicētie disciplinārie noteikumi, kā labas prakses piemērs, ietver arī pret rasismu vērstus noteikumus un sankciju uzskaitījumu, kuras paredzētas šo noteikumu pārkāpšanas gadījumos.

Lai pret rasismu vērstie noteikumi būtu efektīvāki,

sporta pārvaldes organizācijām ir jāizstrādā un jāievieš pret rasismu vērsti efektīvi noteikumi un līdztiesību veicinoši pasākumi. Šajā saistībā Eiropas Komisija varētu vadīt labas prakses apmaiņas koordināciju starp dalībvalstīm.

Saite [Council Framework Decision on combating certain forms and expressions of racism and xenophobia in criminal law](#) ir būtisks juridisks instruments, ko var izmantot, lai cīnītos pret rasismu sportā.

Līdztiesību veicinošās organizācijas un sports

FRA ziņojumā konstatēts, ka vismaz 16 ES dalībvalstīs līdztiesības organizācijas ([Equality Bodies](#)) un citas institūcijas, tādas kā nacionālas cilvēktiesību institūcijas, veic noteiktas darbības rasistisko incidentu vai uz etniskas piederības pamatotas diskriminācijas gadījumos sportā.

Lai risinātu rasisma un etniskās diskriminācijas problēmu sportā, iesaistīt līdztiesību veicinošās organizācijas:

Līdztiesību veicinošajām organizācijām un nacionālajām cilvēktiesību institūcijām ir vēl vairāk jāiesaistās, lai risinātu rasistiskās diskriminācijas problēmu sportā. Šīm organizācijām būtu jāsniedz atbalsts sporta federācijām un klubiem tādu darbību izstrādē, kas ir vērstas uz izpratnes veicināšanu šajā jomā. Tās varētu sniegt atbalstu iespējamiem cietušajiem, kā arī, gadījumos, kuros tas atļauts, piedalīties tiesvedībā pret pārkāpumu veicējiem.

Paskaidrojoša informācija

FRA ziņojuma pamatā ir intervijas ar attiecīgiem ekspertiem un ieinteresētajām personām, kā arī sekundārie dati un informācija par laikposmu no 2003. līdz 2008. gadam. Turklāt savu ieguldījumu sniedza arī ieinteresētās personas Eiropas un valstu līmenī, tanī skaitā nacionālās sporta federācijas. Pētījumā tika iekļauti profesionālā un amatiersporta veidi, kuros piedalās vīrieši, sievietes, jaunieši un bērni.

Katrā no 27 ES dalībvalstīm tika pārbaudīta situācija futbolā un vieglatlētikā, kā arī attiecīgajā valstī trešajā populārākajā sporta veidā.

ES dalībvalsts	Pārbaudītie sporta veidi
Austrija	Futbols, vieglatlētika, kalnu slēpošana
Beļģija	Futbols, vieglatlētika, basketbols
Bulgārija	Futbols, vieglatlētika, volejbols
Kipra	Futbols, vieglatlētika, basketbols
Čehijas Republika	Futbols, vieglatlētika, hokejs
Dānija	Futbols, vieglatlētika, rokasbumba
Igaunija	Futbols, vieglatlētika, basketbols
Somija	Futbols, vieglatlētika, basketbols
Francija	Futbols, vieglatlētika, teniss
Vācija	Futbols, vieglatlētika, rokasbumba
Grieķija	Futbols, vieglatlētika, basketbols
Ungārija	Futbols, vieglatlētika, ūdenspolo
Īrija	Futbols, vieglatlētika, hērlings/camogie
Itālija	Futbols, vieglatlētika, basketbols
Latvija	Futbols, vieglatlētika, hokejs
Lietuva	Futbols, vieglatlētika, basketbols
Luksemburga	Futbols, vieglatlētika, riteņbraukšana
Malta	Futbols, vieglatlētika, basketbols
Nīderlande	Futbols, vieglatlētika, korfbols
Polija	Futbols, vieglatlētika, spīdvejs
Portugāle	Futbols, vieglatlētika, rokasbumba
Rumānija	Futbols, vieglatlētika, rokasbumba
Slovākija	Futbols, vieglatlētika, hokejs
Slovēnija	Futbols, vieglatlētika, kalnu slēpošana
Spānija	Futbols, vieglatlētika, basketbols
Zviedrija	Futbols, vieglatlētika, hokejs
Apvienotā Karaliste	Futbols, vieglatlētika, krikets

Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (FRA) ir publicējusi divus ziņojumus par rasismu, diskrimināciju etniskās piederības dēļ un migrantu un minoritāšu pārstāvju neiekļaušanu sportā ES:

- *Rasisms, diskriminācija etniskās piederības dēļ un migrantu un minoritāšu pārstāvju neiekļaušana sportā. Salīdzinošs pārskats par situāciju Eiropas Savienībā*
- *Rasisms, diskriminācija etniskās piederības dēļ un migrantu un minoritāšu pārstāvju neiekļaušana sportā. Situācija Eiropas Savienībā – Kopsavilkuma ziņojums*

2011. gadā tiks publicēta “Labas prakses rokasgrāmata”, kas būs adresēta sporta federācijām, klubiem, sporta spēļu spēlētājiem un sportistiem un ietvers piemērus, kā cīnīties ar rasismu, diskrimināciju etniskās piederības dēļ un migrantu un minoritāšu pārstāvju neiekļaušanu sporta veidos.

Ziņojumi pieejami vietnē: www.fra.europa.eu.